

Отзыв научного руководителя

на диссертацию Аблайханова Елшата Татухановича по теме «Закономерности пространственного распределения растительности южного макросклона хребта «Джунгарского Алатау»
на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности «6D061300 – Геоботаника»

Докторская диссертация Аблайханова Е.Т. посвящена изучению пространственных закономерностей растительного покрова южного макросклона Джунгарского (Жетысуского) Алатау. Южный макросклон в аспектах эколого-физиономической классификации, картировании растительного покрова и выявлении редких растительных сообществ недостаточно изучен.

Предпринятые геоботанические исследования актуальны и направлены на выполнение задач Глобальной стратегии сохранения растений, устойчивое использование фитогенетических ресурсов и дальнейшее планирование природоохранной политики Казахстана.

Настоящая работа выполнялась в лаборатории геоботаники РГП на ПХВ «Институт ботаники и фитоинтродукции» КЛХЖМ МЭГПР РК в рамках программы: «Ботаническое разнообразие диких сородичей культурных растений Казахстана как источник обогащения и сохранения генофонда агробиоразнообразия для реализации продовольственной программы» (2013-2015). При выполнении работы применялись общепринятые геоботанические и картографические методы исследований.

Диссертация изложена на 144 страницах, включает 12 таблиц, 28 рисунков и 3 приложений. Состоит из введения, 4 глав, заключения и списка литературы из 189 наименований. В результате работы были переданы семена в Семенной банк и гербарий в лабораторию флоры высших растений Института ботаники и фитоинтродукции КЛХЖМ МЭГПР РК.

Выполненное автором исследование отличается новизной, так как впервые дана современная характеристика растительного покрова южного макросклона хребта Джунгарского Алатау; уточнены высотно-поясные границы растительного; определены эколого-физиономические типы растительности и дана подробная характеристика наиболее распространенных типов; впервые составлена среднемасштабная карта растительности ключевого участка, на которой отражены закономерности распределения растительного покрова от предгорного до высокогорного поясов; определены факторы антропогенной трансформации; впервые выявлены редкие растительные сообщества южного макросклона.

Теоретическую ценность представляют современные сведения о распределении типов растительности в границах высотных поясов, четкое картографическое отражение фрагментарности пояса темнохвойных лесов и отсутствие пояса мелколиственных лесов, что определяется аридностью южного макросклона.

Практической значимостью работы можно считать описание редких растительных сообществ и природоохранных мероприятий, которые могут в дальнейшем использоваться при создании новых ООПТ.

Список использованных источников включает 189 наименований, что говорит о достаточной изученности литературы, посвященной теме исследований.

По материалам диссертации опубликованы 12 научных работ. Из них 1 статья опубликована в журналах, вошедших в базу данных компании Scopus, 5 статей в республиканских научных журналах из списка комитета по контролю в сфере образования и науки Республики Казахстан, 2 статьи и 4 тезиса в сборниках международных научных конференций.

КЕЛЕСІ БЕТТІ ҚАРАҢЫЗ
СМОТРИТЕ НА ОБЕРСТ

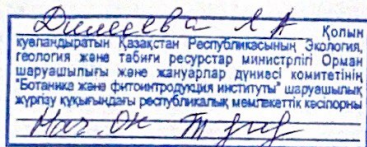
Аблайханов Е.Т. непосредственно принимал участие в полевых исследованиях, описывал растительные сообщества, собирал гербарий и семена хозяйственно ценных и редких растений. Участвовал в определении гербария и подготовке статей и тезисов к публикации в рейтинговых журналах и материалах международных конференций.

В целом докторская диссертация Аблайханова Е.Т. отвечает требованиям, предъявляемым диссертациям, представляет научный и практический интерес, а автор заслуживает присуждения академической степени доктора философии (PhD) по специальности: «6D061300 – Геоботаника».

Научный руководитель,
зав. лаб. геоботаники
РГП на ПХВ «Институт ботаники и
фитоинтродукции» КЛХЖМ МЭГПР,
доктор биологических наук

Димеева Л.А.

« 25 » декабря 2020 года

КЕРЕСІ БЕТТІ ҚАРМАҒЫЗ
СМОТРИТЕ НА ОБОРоте

"6D061300 - Геоботаника" мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін Аблайханов Елшат Татухановичтің "Жоңғар Алатауы" жотасының оңтүстік макробеткейі өсімдіктерінің кеңістіктік таралуының заңдылықтары" тақырыбындағы диссертациясына ғылыми жетекшінің пікірі

Е.Т.Аблайхановтың докторлық диссертациясы Жоңғар (Жетісу) Алатауының оңтүстік макробеткейінің өсімдік жамылғысының кеңістіктік заңдылықтарын зерттеуге арналған. Экологиялық-физиономиялық жіктеу, өсімдік жамылғысын картаға түсіру және сирек кездесетін өсімдіктер қауымдастығын анықтау аспектілерінде оңтүстік макробеткей жеткілікті зерттелмеген.

Қабылданған геоботаникалық зерттеулер өзекті және өсімдіктерді сақтаудың Жаһандық стратегиясының міндеттерін орындауға, фитогенетикалық ресурстарды тұрақты пайдалануға және Қазақстанның табиғат қорғау саясатын одан әрі жоспарлауға бағытталған.

Осы жұмыс "Азық-түлік бағдарламасын іске асыру үшін агробиологиялық алуан түрлілік гендік қорын байыту мен сақтап қалудың көзі ретінде Қазақстанның дақылды өсімдіктерінің жабайы туыстарының ботаникалық алуан түрлілігі" (2013-2015) бағдарламасы шеңберінде ҚР ЭГТРМ ОШЖДК "Ботаника және фитоинтродукция институты" ШЖҚ РМК геоботаника зертханасында орындалды. Жұмысты орындау кезінде жалпы қабылданған геоботаникалық және картографиялық зерттеу әдістері қолданылды.

Диссертация 144 бетте баяндалған, 12 кесте, 28 сурет және 3 қосымшаны қамтиды. Кіріспеден, 4 тараудан, қорытындыдан және 189 түрлі әдебиеттер тізімінен тұрады. Жұмыс нәтижесінде тұқымдар Тұқымдық банкке және гербарий ҚР ЭГТРМ ОШЖДК Ботаника және фитоинтродукция институтының жоғары өсімдіктер флорасы зертханасына берілді.

Автор жүргізген зерттеу жаңалығымен ерекшеленеді, өйткені алғаш рет Жоңғар Алатауы жотасының оңтүстік макросклонының өсімдік жамылғысына заманауи сипаттама берілді; өсімдік жамылғысының биіктік-белдеулік шекаралары нақтыланды; өсімдіктердің экологиялық-физиономиялық түрлері анықталды және неғұрлым кең таралған түрлерге егжей-тегжейлі сипаттама берілді; алғаш рет негізгі учаске өсімдіктерінің орташа масштабты картасы жасалды, онда өсімдік жамылғысының тауалды белдеуінен биік тау белдеулеріне дейін таралу заңдылықтары көрсетілді; антропогендік трансформация факторлары анықталды; алғаш рет оңтүстік макробеткейдің сирек кездесетін өсімдік қауымдастықтары анықталды.

Теориялық құндылығы - биік белдеулер шекарасындағы өсімдіктер түрлерінің таралуы туралы қазіргі заманғы ақпарат, күңгіртқылқанды орман белдеуінің фрагменттілігінің нақты картографиялық көрінісі және оңтүстік макробеткейдің қуаңшылығымен анықталатын ұсақ жапырақты орман белдеуінің жоқтығы болып табылады.

Жұмыстың практикалық маңыздылығын сирек кездесетін өсімдіктер қауымдастықтары мен қоршаған ортаны қорғау шараларының сипаттамасы деп санауға болады, оларды болашақта жаңа ЕҚТА құру кезінде қолдануға болады.

Пайдаланылған дереккөздердің тізіміне 189 түрлі әдебиет кіреді, бұл зерттеу тақырыбына арналған әдебиеттің жеткілікті түрде зерттелгендігін көрсетеді.

Диссертация материалдары бойынша 12 ғылыми жұмыс жарық көрді. Оның ішінде 1 мақала Scopus деректер қорына енген журналдарда, 5 мақала Қазақстан Республикасы білім және ғылым саласындағы бақылау комитеті тізіміндегі республикалық ғылыми журналдарда, 2 мақала және 4 тезис халықаралық ғылыми конференциялар жинақтарында жарияланды.

Е.Т.Аблайханов далалық зерттеулерге тікелей қатысты, өсімдік қауымдастықтарын сипаттады, шаруашылық жағынан құнды және сирек өсімдіктердің гербарийі мен тұқымдарын жинады. Гербарийді анықтауға және халықаралық конференциялардың рейтингтік журналдары мен материалдарында жариялауға мақалалар мен тезистерді дайындауға қатысты.

Жалпы, Е.Т.Аблайхановтың докторлық диссертациясы диссертацияларға қойылатын талаптарға жауап береді, ғылыми және практикалық қызығушылық тудырады, ал автор "6D061300 — Геоботаника" мамандығы бойынша философия докторы (PhD) академиялық дәрежесін беруге лайық.

Ғылыми жетекші,
ҚР ЭГТРМ ОШЖДК "Ботаника және
фитоинтродукция институты" ШЖҚ РМК
геоботаника зертханасының меңгерушісі
биология ғылымдарының докторы

_____(қолы)_____ Димеева Л.А.

2020 жылғы "25" желтоқсан

Мөртаңба:

Димеева Л.А. Қолын қуаландыратын Қазақстан Республикасының Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің «Ботаника және фитоинтродукция институты» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорны КБ бастығы _____(қолы)

Дөңгелек мөр:

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЭКОЛОГИЯ, ГЕОЛОГИЯ ЖӘНЕ
ТАБИҒИ РЕСУРСТАР МИНИСТРЛІГІ ОРМАН ШАРУАШЫЛЫҒЫ ЖӘНЕ
ЖАНУАРЛАР ДҮНИЕСІ КОМИТЕТІНІҢ «БОТАНИКА ЖӘНЕ
ФИТОИНТРОДУКЦИЯ ИНСТИТУТЫ» ШАРУАШЫЛЫҚ ЖҮРГІЗУ
ҚҰҚЫҒЫНДАҒЫ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК
КӘСІПОРНЫ*ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АЛМАТЫ ҚАЛАСЫ БСН
040740001644*КЕҢСЕ**

